

## Na de oorlog zal Aleppo weer schitterend zijn



Het huis dat Hakam Shaar, een van de initiatiefnemers van het Aleppoproject, achterliet in de historische binnenstad van Aleppo. De woning staat nog overeind en is grotendeels onbeschadigd. De burens openden er een naaiatelier in en voorkomen zo dat de familiewoning wordt gekraakt.



Aleppo na een van de bombardementen eerder dit jaar.  
foto AFP



Shaar (links) en Tokmajyan

### BOEDAPEST

In Hongarije werken Syriërs alvast

### aan een toekomstplan voor de stad

RUNA HELLINGA

Dagelijks wordt de Syrische stad Aleppo verder in puin geschoten. Maar sommige bewoners zijn nu al bezig met de toekomst: de wederopbouw van de oudste permanent bewoonde stad ter wereld. De Syriërs Hakam Shaar en Armenak Tokmajyan willen niet alleen de herinnering aan Aleppo levend houden, maar bereiden nu al het herstel voor.

Het lijkt voorbarig, want het einde van de oorlog is bepaald niet in zicht. "Het kan volgend jaar zijn, of over tien jaar", zegt Tokmajyan. "Maar de ervaring met steden als Sarajevo, Beiroet en Kaboel leert dat er veel verloren gaat als er dan geen wederopbouwplan ligt."

Shaar en Tokmajyan wonen in Hongarije, waar ze betrokken zijn bij het Aleppoproject, een initiatief van het Centrum voor Conflict, Onderhandeling en Wederopbouw aan de Centraal Europese Universiteit in Boedapest. Het project wil wetenschappers, studenten, beleidsmakers, bewoners, vluchtelingen en hulporganisaties bij elkaar brengen om een toekomstplan voor de stad te maken. Er moet worden nagedacht over stedenbouwkundige oplossingen en het aanleggen van nieuwe infrastructuur.

Vluchtelingen en mensen uit Aleppo zelf zijn betrokken bij het project. Afgelopen oktober ging de website van start. Er is een Facebooksite voor discussies en een blog in Arabisch en Engels waar mensen verhalen en ideeën kwijt kunnen. Verder is er de online Aleppo Weekly met nieuws van lokale correspondenten; verbindingen met de stad zijn moeilijk, maar hoog op een dak is vaak wel een mobiel telefoonsignaal te vinden.

Tokmajyan, een Armeniër die in Finland afstudeerde op conflictonderzoek, verhuisde op zijn vierde naar Aleppo. Zijn familie heeft de stad inmiddels verlaten, zijn vader was de laatste die vorig jaar vanwege de oorlog naar Armenië terugkeerde.

Shaar, een universitair docent Engels, is geboren en getogen in Aleppo en heeft een grote liefde voor zijn stad. Jaren geleden kocht hij een vervallen, traditioneel huis dat hij zorgvuldig restaureerde. Hij maakte de eerste oppositiedemonstraties van nabij mee, maar toen hij een baan kon krijgen als docent Engels aan de universiteit van Istanbul besloot hij het land te verlaten. Zodra het kan, wil hij graag terug.

Shaars huis staat in het oosten, in de historische binnenstad die op de werelderfgoedlijst staat vanwege zijn middeleeuwse citadel en overdekte markt. Recente dronebeelden van de wijk tonen veel schade, maar nog geen onherstelbare verwoesting. Shaar zelf was er een jaar geleden voor het laatst. Zijn huis was onbeschadigd, maar onbewoonbaar vanwege het gruis en gebroken glas. "Onze burens hebben er inmiddels een naaiatelier geopend en voorkomen zo dat het wordt gekraakt."

Net als Shaar en Tokmajyan willen de meeste gevluchte inwoners van Aleppo graag terug naar hun stad om te helpen bij de wederopbouw, zo blijkt uit de enquête die onderdeel is van het project. Ze hechten ook veel belang aan het herstel van de beschadigde binnenstad. Maar het Aleppoproject gaat over meer dan alleen steen. Het gaat ook over het leven in de stad: de markten en theehuisjes, de herinnering aan het restaurantje van Abu Abdo waar spijbelende scholieren foel, een lokaal bonengerecht, aten en de zeepziederij die sinds onheugelijke

tijden een voor Aleppo unieke laurierzeep maakte. Die is nu vanwege de oorlog naar Turkije verplaatst.

Niet in de laatste plaats gaat het project over sociale verhoudingen. Aleppo was een buitengewoon multiculturele samenleving waar soennitische, sjiietische en alevitische moslims naast christenen en Joden leefden. Arabieren woonden naast Armeniërs en Koerden. Dat is, met name in het westelijke deel, niet helemaal verdwenen. "Maar juist de minderheden staan onder druk en de ervaring van steden als Sarajevo en Beiroet leert dat je vooraf al moet nadenken hoe zij in de wederopbouw hun plaats terugkrijgen, anders gaat dat karakter totaal verloren", zegt Shaar.

Op [www.thealeppoproject.com](http://www.thealeppoproject.com) vertelt Syriër Hakam Shaar over zijn huis in de oude binnenstad van Aleppo, en de familie die er voor de oorlog woonde.

### **Een gespleten stad**

Voor de oorlog woonden er zo'n drie miljoen mensen in Aleppo en omstreken. De strijd heeft de stad doormidden gesneden. Het westelijk deel is in regeringshanden en relatief rustig. Daar wonen nog zo'n 1,5 miljoen mensen, waaronder een half miljoen vluchtelingen. Het oostelijke deel, dat in handen is van de opstandelingen, heeft veel zwaarder geleden. In sommige gebieden is 80 procent van de gebouwen beschadigd. Een groot deel van de bevolking is gevlucht, veel scholen zijn dicht en omgebouwd tot opvanghuizen. Er wonen nog 300.000 mensen. Pakweg de helft is vluchteling.